

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Félévre 3 " " "
 Negyed évre 1 " " "
VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:
 Egész évre 6 frt 60 kr.
 Félévre 3 " 30 "
 Negyed évre 1 " 65 "

Hirdetési díj:
 az elfoglalandó tér nagysága és alakja szerint, s ezen felül minden beiktatásnál 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ helyett

kiadja: Szalay László A. ügyvéd.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:

I. kör, Csokonai-tér, 55-ik sz. hóvá a közlése szánt levelek, előfizetések és hirdetések intézendők.

Hirdetések felvételnek:

Budapest: Haasenstein és Vogler, Goldberger A. V. és Barna Tivadar.

Bécsben: Haasenstein és Vogler, Dukas M. Schalek Henrik, Stern Mór, Oppelik A., Danneberg J., továbbá a külföld minden nevezetesebb hirdetés felvételi irodában.

A „Nyiltér“ sora 15 kr.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.

Kapható ugy a szerk.-nél, mint a helyi könyvkereskedésekben, és Krécsy Gy. könyvkötőnél. — Ugyanazoknál előfizetések is elfogadhatnak.

A lenni „akaró“ polgármester.

I.

A Mamuzsits-Antunovits párt ma két hete csakugyan „választott“ polgármestert.

E párt eljárása eddig szokatlan alakot öltött. Mi úgy tudjuk, hogy a polgármesteri állásért folyamodni szokás, és nem úgy léptetik azt fel mint az országos képviselő jelöltek t. Azonban meglehet, hogy az ő eljárásuk is jó eredményt szül.

Aztán szokatlan előttünk, hogy a kandidatus „programm“ beszédet mond. De hát ez is jó eredményre vezethet.

Részünkről ugyan fölösleges cerimonianak tartottuk ama párt ilyenmő gyűlésezését, de ha megtörtént, s ezzel a közügynek e d d i g ártva nem lett, meg kell hogy emlékezzünk róla mi is.

Az összehívott kijelölő gyűlékezete: Antunovits Máté hívta fel, hogy Mamuzsits Lázárt fogadják el polgármester-jelöltül, a mi egyhangulag meg is történt, és a jelölt egy küldöttség által meg is hivatott.

Mamuzsits Lázár a „B. Ellenőr“ szerint 9 pontból álló programm beszédet mondott, melyet felvesszünk egész

terjedelmében, addig is, míg észrevételeinket megteendjük reá.

* * *

A programmbeszéd 9 pontja a következő:

1) Fölsőleges említeam is tisztelt városi képviselő urak amaz állapotot, mely létezik nálunk Szabadkán a személy és vagyon biztonságát illetőleg, hisz annyira ismeretes az mindannyiunk előtt, hogy úgy hiszem, nem lesz senki sem, ki ne látná be azt, miszerint ezen állapotok csakis a rendőrség hiányos szervezésén alapulnak; nem lesz senki, ki ne óhajtaná a rendőrség teljesen újja szervezését, azt egészen katonai figyelem alá vonni, s megszüntetni a most létező pandur és konstáblér közötti különbséget.

2) Egyik legszentebb kötelességemnek fogom tekinteni a különböző vallástelekezetek közötti békés együttletnek fentartását mint oly tényezőt, mely városunk összpolgárságának haladását, úgy anyagi, mint szellemi téren a legbiztosabban mozdítja elő. Nálunk t. városi képviselő urak az ország egyes részeiben mutatkozó antisemitizmusnak tanaja láta Istennek nimesen; de óvjon is meg beonítunk attól, mert ez a nép nyugalomát, békéjét — mint más helyeken látjuk — a legnagyobb veszélyel tenyegeti.

3) A városi közbaygon kezelésénél a legszigorubb ellenőrzést fogom gyakorolni; mert ez uraim nem egyeseké, hanem mindnyájunk mint egy család vagyónát képezi, s önök azt nemcsak kívánják, de követelik is uraim, hogy azon hatóság különösen pedig an-

nak feje, kit önök a közérdek megvédése szempontjából emeltek a polgármesteri állásra. hogy önzetlen, tiszta jellemű és mindig a városnak legjobb érdekeit tartsa szem előtt, mert ki az ellenkezőjét teszi, az bünt. követ el, a bünt pedig földöntök kell akár hivatalos, akár magán uton; arról is biztosíthatok mindenkit t. város képviselő urak, hogy nálam bárki kereset igazságot majd, ha többet nem tehetnek esetleg, legalább jó tanácsad és utbaigazással fogok szolgálni; de ha nem tiszta ügygyel jön hozzám valaki támogatásért, azt nem csak elutasítom ügyvele, de a legszigorubb lépék föl vele szemben.

4) A népnevelés előmozdítására nézve egy — a körülményekhez képest — legelőszóbb rendszeres módot kell keressünk, hogy gyermekeink, de különösen a bunyevác ajku gyermekeink minél könnyebben sajátítsák el a magyar nyelvet, s ezt olyképen vélem legbiztosabban megoldani ha úgy osztjuk be kerületekre népiszkoláinkat, hogy a bunyevác ajku gyermekek a magyar ajkakkal összejárjanak az iskolákba.

5) A közlekedési vonalak vagyis utak további közezése, ezzel kapcsolatban a közezéshez szükséges homokszállítás mikénti fogantatás. T. városi képviselő urak! A mi programomban ezt a pontját illeti, annyit mondhatok, hogy városunk főbb utai már kivannak közezve az ugynevezett kocka követ; ne higgyék, hogy szándékom volna itt megállapodni, sőt ellenkezőleg szükségesnek tartom, hogy a lehetőség szerint az egész város közeztessék ki, igen de nem oly módon a miként ez eddig történt; az eddigi követet belekerült t. uraim majd egy millió frtba, s csak mint az előbb

mondám csak a főbb vonalak vannak kiközezve az én számításom szerint nem költünk el annyit s mégis az egész város fog közezetet kapni de nem kocka, hanem tört követ, mi össze-hasonlíthatatlanul olesőbb a kocka kőnél, Budapest Zimonyi vasuton az állam a lehetőleg olesőbb áron fogja azt szállítani, s a mi nálunk majdnem többbe került, mint a kőanyag, a homok szállítás módját akként vélem keresztül vilhetően, hogy homokja léven a városnak az eszközöket maga a város szervezze be, s maga kezelje házilag ennek a keresztül vitelét.

6) A templom építés. A két külvárosi templom felépítésének szüksége már régóta hangzik, sőt mondhatom, hogy mi voltunk egyike azoknak t. uraim, kik azt nemcsak hangoztattuk, hanem szükségét látva azoknak, sürgöttük is, ezt tehát — mint egyik alapfeltételt hveink hitéletének — szinten é o mul tűzőm ki.

7) Szükséges, hogy a virosháza és a gymnasium épületei ne csak átalakíttassanak, hanem, hogy egy-egy emelettel építtessenek feljebb a helyiségek kevés voltánál fogva, s ezt ma d nem mondhatnám, hogy ingyen fogjuk megkapni t. uraim, a mennyiben egy bizonyos töke felvétele elkerülhetlen ugyan, de a két épület átalakítása által létesítendő boltok jövedelme nemcsak a töke után fizetendő per centet fogja meghozni, hanem magának a tökének törlesztésére szükséges összeget is meg fogja hozni.

8) Szükségesnek látom t. városi képviselő urak, hogy egy földműves iskola is fölállíttassék, miután azon ifjak részére, kik magasabb kiképezetetésben akarnak részesülni, főnáll a gymnasium, az iparosok részére áll az ipar-

A „szabadkai torna-egylet“ által

Palicson 1884. évi augusztus hó 3-án

megtartandó

országos torna és athletikai viadatok sorrendje.

Az egyesület kormányzata.

Elnök: Pertich Mihály. — **Altnök:** Piukovich János. — **Titkár:** Dr. Békffy Gyula. — **Pénztárnok:** Vasváry Antal. **Ellenőr:** Hacker Adolf. — **Művezető:** Drd. Vermes Lajos. — **Orvos:** Dr. Weisz Ignác. — **Választmány:** Farkas Zsigmond, Birkáss Gyula, Gyelmis Gerő, Jankovich Kázmér, Hevér Géza, Lénárd István, Lévai Simon, Malachovszki László, Manojlovics György, Dr. Mukies Károly, Scossa Zoltán, Szalay László, Szigethi Sándor, Takács Ede.

Versenybizottság.

Tiszteletbeli elnök: Jankovits Aurél. — **Elnök:** Pertich Mihály. — **Altnök:** Piukovits János, Id. Vojnits Sándor. — **Versenybírák:** Dr. Antunovits József, Birkáss Gyula, Bockelberg Ernő, Farkas Zsigmond, Dr. Gyogyevits Szredoje, Jankovits Kázmér, Lénárd István, Lévai Simon, Barátosi Porzolt Gyula, Vojnits Simon. — **Pályabírák mint vezetők:** Gyelmis Gerő, Malachovszki László, Piukovits János, Piukovits József, Id. Vojnits Sándor. — **Versenybizottság titkára:** Dr. Békffy Gyula. **Időmérők:** Farkas József, Dr. Mukies Károly, Szigethy Sándor. **Térmérő:** Gáll Adolf. **Orvosok:** Dr. Reiszner Gyula, Dr. Tóth Béla, Dr. Weisz Ignác. **Eró kiegyenlítő:** (Handicapper) Szojkovits Emil. **Indító:** Szigethy Benedek Gyula. **Intéző:** Hacker Adolf, Vasváry Antal, Vermes Béla. — **Az ünnepélyt rendező bizottság tagjai:** Fellegi Antal, Gálfy György, Hevér Géza, Izecseszkul Leó, Leovits Simon, Dr. Milkó Izidor, Manojlovics György, Rudits Károly, Dr. Tóth Béla, Vermes Lajos, Vermes Nándor, Vizner József, Vukovits Gábor, Schaller Mór.

iskola, nemcsak illő de szükséges is hogy a földműves osztály érdekei is kielégítésének egy az ő szakmájába vágó intézet föllállítása által.

9) Azzal is szokat bennünket gyanúsítani, hogy mi Szabadkát zárt városná tenni akarjuk. Ez teljességgel valótlán, mert éppen mi voltunk azok, akik városunkat a fogyasztási szerződés megkötése folytán ettől megszabadítottuk. Hogy ha a kormánynál nem újat huzunk, hanem vele karöltve járunk, remélni lehet, hogy a fogyasztási szerződés megkötését utabban is és pedig kedvező körülmények között eszközölhetjük.

A községi bíráskodás Szabadkán.

Hogy mily szerencsétlen kezekbe került a községi bíráskodás, azt a mult alkalommal jeleztük, mely közleményünkre azonban jónak látta a községi bíról behelyezett Gálffy Zsigmond a „B. Ellenőr” hasábjain a következő nyilatkozatot kibocsájtani:

NYILATKOZAT.

A „Szabadság” f. é. 29-ik számában rólam is megemlékezik oly modorban, hogy kénytelen vagyok azokra magam igazolására következőkben válaszolni: hogy napokig távol vagyok és ritkán jözo állapomban, ezen hazug állításnak ellenkezőjét bizonyítja a bevezetett ügybarabok elintézése. A mi pedig a 137 frt 52 kr. állítólagos eltűnését illeti, az Pertich Mihály polgármester úrnál van letétbe helyezve Fekete József részére; hogy ezen összeget visszatartottam, tettem azon okból, mivel Fekete József helybeli lakos a főnádó közegészségügyi szabályok ellen vétett a mennyiben 17 drb dísznót hízalt házában, a tokapitány ur dolga, hogy a vissza tartott 137 frt 52 król mennyit von le a megbüntetésére.

Végül pedig kijelentem, hogy megtámadott becsületelem és hivatalos állásomon ejtett serelmekert a sajtóbírósnak utján fogok magamnak elégtételt szerezni.

Szabadka, 1884. évi július 26-án.

Gálffy Zsigmond.

Örvendenék ha így állana a dolog a mint az alkaptány mondja, mert nem lett volna az a kényser helyzetünk, hogy sikkasztással vádoljuk. De az alkaptány nyilatkozata hamis.

A 737 frt 52 kr deponáltatt nála 1884. évi július 7-én, a bűnfenyítő feljelentés beadott ellene július 18-án, az elikkasztott 137 frt 52 kr pedig felzettett a polgármesternél július 25-én!! A befizetést előzőleg napokig kerestette a polgármester, de megtalálni nem lehetett.

Hogy honnét és miként került meg a 137 frt 52 kr, azt nem kutatjuk, de hogy helyette Gálffy György fizette le, azt következtetjük abból a hatósági életünkben eddig páratlan scandulumból, a mi a községi bíróság hivatalos helyiségében 1884. július hó 25-én délelőtt megtörtént.

Gálffy Zsigmond alkaptányt Gálffy

György saját hivatalos helyiségében az írások, a pandur és a néző publikum jelenlétében „megpofozta.”

A hallatlan botrányról nem szólottunk volna, de Gálffy Zsigmond „Nyilatkozata” kényszerített reá.

És most:

Polgármester ur!

A sikasztás megtörtént most is, másszor is. A törvényhatóság kapitányi és bírói hivatala a hatósági közeg megtorlás nélküli „felpofoztatásával” beszenyeztetett. Mőddig tart még e páratlan scandulumok? Nincs e hatalom kezében hogy felfüggeszse állásától az arra méltatlan embert?

Jól kezdődik a Mamuzsits — Antunovits párt gazdálkodása tanulhatnak belőle azok a félre vezetett szavazó polgárok és városi képviselők, a kik eme gyönyörű párt részére a többséget megteremtették!

Fővárosi levél.

Budapest, jul. 30.

— Ez már mégis borzasztó!
— Az is! De ez a corruptió!
— Régi dolog.
— De most új alakban jelent meg.
— Sikka-zás?
— 30000 frtos! és az állampénztárból!
— Hisz ott van legtöbb, onnan nem olyan nagy kár.
— Tán épen ott van legkevesebb.
— Az is meglehet.
— Mikor Bécsből jött egy ladában, abból kilopták a téglát tettek helyebe.
— Ugyan mit sópánkodol, hiszen ha a tolvaj urak nem gondoskodnának a tisztelt újságíró urak számára egy kis etajta eredeti hírről, örökké a tengeri kigyókkal kinoznának agyon.

Ezt a párbeszédet a Hengli-kioszk egyik asztaláról lehullott morzsaként gyűjtöttem össze, tökéletesen jelzi a helyzetet, a holt saisons.

Hanem ha a holt saisonsnál vagyunk s a Hengli-kioszkban, fömlíthetjük a kioszk háta mögött lévő „Vigadó” építőt, ki most halt meg.

A szegény öreg Jeszl bácsit mindenki vexálta a Vigadóért, mindenki talált benne valami hibát, a hány bálozó „bakfis” csak náhat kapott a Vigadó báljain, az mind az öreg Jeszl bácsit szidta.

Most, hogy szegény meghalt, mindenki dicséri a pompás épületet. Magyarországon mindekinék meg kell halnia, ha azt, akarja, hogy érdemelt elismerjék.

Hanem az öreg „Harti bácsi”-nak az érdemeit az életében is elismerték — több tárcázásokban.

Ez a Harti bácsi egyenlő, a ki szintén a héten halt meg, a lováros egőregőbb rendőrbiztosa volt s így az ő díszesége soha sem is terjedett egy udoltságon vagy legfeljebb egy tárczán tul.

Originalis ember volt az öreg; rovolvert soha sem hordott magával, azt mondta, hogy az csak gyerekeknek való, ő többre böcsülte a botját.

Csak hogy az ő botja nem mondott annyiszor csütörtököt, mint a mostani rendőrök puskája; a kit csak nyomozott, mind kézre kerítette.

Egyszer Engelbachhor az egykori rendőrkapitányhoz beállt egy suhancz.

— Mit akarsz? kérdi a kapitány.

— En vagyok a Sánta Józsi.

— Hát aztán?

— En loptam el a Frúhant boltjából a borjutérról azt a tli kabátot.

— Hát mért jelentkezél magad? tán megbántad a bűnödöt?

— Nem bántam en meg kapitány uram; hanem hallottam, hogy az én ügyemet Hartl bácsinak osztották ki, hát gondoltam inkább magam jelentkezem, mert Hartl bácsitól ury sem menekedhettem volna meg.

Hanem egyik kapitányság előtt a napokban is érdekes jelenet játszódott le.

Egy elegans fiatal ember és egy hervadó szűz állanak a kapitány előtt.

Kapitány: Uram önt e hölgy azzal vádolja, hogy szemérem elleni merényletet követett el, vagy is megleste őt az uszódban.

Fiatal ember: Őt? — tagadom.

Szűz: De igen ott volt egy ruhaszekrényben elhelyezve a nagy kabinban, hol három öltözünk, mert levés volt a kabin!

A fiatal ember egy darabig tagadja, de a hervadó szűz addig bizonyítgatja, hogy „De igenis, mindent látott!” — hogy végre megadja magát:

— Igen, mindent láttam, — láttam midőn a kisasszony leemelte a fejéről a — hátát s egy szegre akasztva fésülte.

— Hazudik, ott se volt! kiált önteledezőn a szűz, mire a férfit persze fölmentették.

Porzolt Kálmán.

Helyi hírek.

— Lapunk kihordásánál új egyén alkalmaztatott miert is ha netán tévedés történék tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy arról a kiadóhivatalt értesíteni sziveskedjenek. Jelen számunk a torna egylet ünnepolyére való tekintetből szombat délután jelenik meg.

— Baleset. Vranits Antal nevű 2-ik körü dudás e hó 28-án dudáját szegre akasztván kocsin gabonát hozott be szállásról, — de biz jobb lett volna a jámbornak, ha megmaradt volna a dudafújas mellett, mert, — a kocsirol lezuhanván, — keresztesontját úgy elhőrté, hogy másnap nagy kínoldás után meghalt.

— Ifju vandálok. Lasztovits Géza verusiesi tanító június közepén a tanévet bevégezvén családostul a városba jött. Nemégg verusiesi lakására kimenvén, ott meglepetve tapasztalá, hogy az ajtó és ablakok betörtettek, szobájából pedig könyvének egy része ellopa-

tott a többiek pedig összetépve szanaszét vertek a földön; szintén apróra törve ott heverték poharai és boros palackjai. Gvanuja két bunyevaz suhanczra eset, kiket már egyszer hasonló esinyen rajtakaptak.

— Villám garzálkodása. Jul. 26-án a villám Vojnits Puresár Jakab Vámtelek táján lévő szállásának egyik üres főszerobe csapott, s a t porrá égette; ugyanakkor pörnyővé tette három közeleső szomszédnak három nagy szalma bagyiját.

— Tóth Lajos vasmegeyi illetőségű 27 éves kovács, 180 db. aranyat lopott el hízi asszonyától Belgrádban, s azután Uvidekre szökött mátkájához. Innen az őt üldözöbe vitt asszony elől Szabadkára menekült, hol elfogták s Uvidékre kísérték. A lopott aranyakat 80 db. híjjával néhány nap alatt már elkészítette volt.

Megyei hírek.

— Az ujvidéki magy. áll. ipar és kereskedelmi iskolában a jövő 1884 5-iki tanévvel a 3-ik osztály is megnyitattik. miáltal az intézet teljessé válik. Ezen intézet célja a népiskolát végzett gyermekeket mielőtt tanoncokká beállanak, azon ismeretekkel ellátni, melyek önálló iparos vagy kereskedőre nézve nélkülözhetetlenek és ehhez képest 2 szakosztályra t. i. ipar és kereskedelmi szakra osztlik. Az ipar szakosztályban különös súly fektetetik a számtan, mértan és a rajzra; a kereskedelmiben a kereskedelmi számtan, levelezése és könyvvitelre. Ezekon kívül a vidékünkön divó 3 nyelv. — magyar német és szerb nyelv — földrajz történelem, vegytan, természettan és természetrajz, ártisime, nemzetgazdaságtan és szépiás is tanítottatik. Tan nyelv a magyar, de a szükséghez képest a német is használtatik. A felvételi feltételek ugyanazok, mint a közeptanodáknál. Beiratási valamint tandij nincs. Beiratások szeptember 1. 2. és 3-ik napján eszközöltetnek.

— Topolyán bizottság alakult Szt. István napjának megünnepelesére. Dr. Hadasi János és Redimetzky Ferencz aláírásával egy felhívás is bocsájtott ki, melyből idézzük a következőket: „Magyarországunk és keresztény-ségünk országosan szent. István napján ül névünnepe; — mi is — az országnak bár alig számbajöhető része, de egymásra utalt polgárai Topolya mezővárosának, üljük meg e napot, és pedig nem csupán mint egyházi ünnepet, hanem mint jó keresztény családnál szokásos a névünnepe megülni. — Istennek tetsző vigszágal — mulatsággal is! E czébből — mint azt a mult évben is tettük, ugyanazon renddel névünnepet kívánunk rendezni, és hogy tervünk megvalósíthassuk, — mint akkor — most is tehetősebb polgártársaink segítségéhez fordulunk. Járuljon hozzá mindenki tehetsége és belátása szerint, hogy minél változatosabbá tehesük az ünnepet, általánosabbá a vigszágot és mulatságot, — amiut azt a czél megérdemli.”

Általános verseny szabályok.

- 1) A bajnoki és viadori versenyekben ha nyílt verseny, csak sport egylet tagjai vehetnek részt, a többi versenyekben az egyleti érmet győztes csak akkor kapja meg, ha valamely sport egylet tagja, ellenben csak tiszteletdíjat kap.
2. A zárt versenyekben csak a szabadkai tornaegylet tagjai vehetnek részt.
3. Az összes díjak csak akkor adatkak ki ha legalább 4 versenyző indul, ellenkező esetben csak az első díjaztatik.
4. A bajnoki és viadori versenyekben az első csak az esetben díjaztatik, ha a megelőző versenyben elért eredményt eléri.
5. A bajnoki és viadori versenyekben 6t mincen, bánat 5 forint, mely összeg csak egy versenyre teendő le, habár a versenyző több versenyben vesz is részt, de ez esetben köteles az általa nevezett versenyekben részt venni, különben ez egyszeres bánat pénzt is veszti.
6. A bánat pénzt ha az illető az általa nevezett versenyekben részt vesz, vissza adatik, ellenkező esetben a Sz. T. E. tiszteletdíj alapját képezik.
7. Nevezési határidő 1884. évi aug. 1-éje est 8 óra. A versenybirkozásra és a növendékek síkversenyére és a műtornázásra a helyszínen is lehet jelentkezni.
8. A nevezések a kütözött határidőben írásban és zárt borítékban a „Szabadkai tornaegylet” titkárságához Szabadkán Dr. Rékelly Gyula urhoz intézendők. A nevezésnek az illető verseny megnevezésén kívül, tartalmaznia kell még a versenyző nevet, polgári állását, lakhelyét és verseny színeit. Alnév alatti nevezések érvénytelenek.
9. Mindezen versenyeknél a „Szabadkai Torna egylet” és a „Budapesti Vasparipa Egyesület Előre” általános és részletes verseny szabályai irányadók.
10. A jelen verseny szabályok a „Herkules”-ben mint az egyesület hivatalos lapjában közzöletnek.
11. A versenybírósnak határozata ellen fellebezésnek helye nincsen.
12. A verseny bizottságnak jogában áll a nevezéseket indokolva visszautasítani.

Dr. BÉKEFFY GYULA, egyleti titkár

Versenysorozatok. Délelőtt a nyílt versenypályán.

I. Bajnoki célverseny. Második vetélkedés a „bajnok” czimért. Nyílt verseny. Az indulás 1884. évi augusztus 3-án reggeli 6 órakor. Palicsról a bírák páholyától indulva, Szabadkán a vasúti aluljárónál jelentkező és Palicsra vissza érkező (15 klmtr) fog megtartatni. — Fuss, vagy fizess! Pályabíró és vezető: Piukovits János. Verseny bíró: Dr. Antunovits József. A bajnokjelöltség feltétele: hogy 1 óra 1 p. alatt a kijelölt utat, akár járva, akár futva megtegye. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem. Bajnokjelöltség. Másodiknak: egyl. ezüst érem. Harmadiknak: egyl. bronz érem. Ha az eredmény a bajnoki mértéken alul marad, a bajnokjelöltség elesik, de az érem kiadatik. A harmadik vagyis döntő győzelem díja: egyl. arany érem, serleg és bajnokczim (l. 1882. jul. 20. propositiók I. 1. §.) — Védő: Dr. V e s s a G y ö r g y, a „Nemzeti tornaegylet” tagja, — és a „Szabadkai tornaegylet” országos bajnokjelöltje, fehérkék test vörös sapka.

Kihívók: B a l o g h D e z s ő, a „Budapesti Vasparipa Egyesület (Előre)” tagja, vereskék test, sárga sapka. 2. A b r a s i t s A n t a l a „Szabadkai tornaegylet” tagja, veres test, egyl. sapka. 3. F o l l i n u s A r p á d a „Magyar athletikai club” tagja, sárgakék test és sapka. 4. O r o s z M i h á l y kékipiros test, szürke sapka. 5. T e m e s v á r y egylet tagja, veres test, kék sapka. 6. H o r v á t h J e n ő veres test, zöld sapka.

II. Akadály vasparipa (Bicycle) verseny. Nyitva minden magyar és osztrák bicycle-club tagjai részére. Táv 15 klmtr. Akadály: 5 klmtrre terjedő homokos talaj. Indulás 1884. évi augusztus 3-án reggeli 8 órakor az I. alatti pályán. Pályabíró és vezető: Piukovits János. Bíró: Barátos Porzolt Gyula. Díjak: Elsőnek: egyl. ezüst érem és tisztelet ajándék. Másodiknak: bronz érem. Ezen versenyben részt vesznek:

1. F ő n a g y J ó z s e f a „Szegei vasparipa egyl.” kapitánya, egyl. egyenruha. 2. V e r m e s B é l a a „Budapesti kerékpár egyl.” tagja, e. egyenruha. 3. V e r m e s L a j o s a „Budapesti vasparipa egylet” alelnöke, sárga kék test és sapka. 4. V e r m e s N á n d o r a „Budapesti vasp. egyl.” tagja, kék test és sapka. 5. F h i l l i p o v i c h E m i l a „Budapesti vasparipa egylet” tagja, veresfehér test és sapka.

III. Bajnoki távúzás. Első vetélkedés a „bajnok” czimért: Táv 3 klmtr. Első kihívó: W é b e r F r i g y e s a Sz. T. E. tagja. Nyílt verseny. Indulás 1884. évi augusztus hó 3-án reggeli 10 órakor. Az uszó pályát kétszer körül. Pályabíró és vezető: Piukovits János. Bíró: Jankovits Kázmér. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem, bajnokjelöltség, a „szabadkai hölgyek tisztelet ajándéka”. Másodiknak: egyl. ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem. — (l. 1882. jul. 30. propositió I. 2. §.) Ezen versenyben részt vesznek:

1. B e r g e r V i l m o s a „Szabadkai tornaegylet” tagja. 2. S c h w a n d a G u s z t á v a „Magyar Athl. Club” tagja, fehér sapka. 3. V e r m e s N á n d o r a „Szabadkai tornaegylet” tagja, fehérveres sapka. 4. H e r z E d e a „Szabadkai tornaegylet” tagja veres sapka. 5. V e r m e s B é l a a „Szabadkai tornaegylet” tagja, vereskék sapka. 6. A d o r j á n G é z a a „Livornói uszó egylet” tagja, fehérkék sapka. 7. W é b e r F r i g y e s a „Szabadkai tornaegylet” tagja, kék sapka. 8. S e o s s a Z o l t á n a „Szabadkai tornaegylet” tagja, veresfehér sapka. 9. P a u l G y ö r g y fehér sapka.

IV. Akadály uszás. Távolság 500 m. 5 gáttal, a gátak a víz felszínén uszó fenő oszlopok, a melyek alatt vagy felett az uszóknak kell haladniuk. Nyílt verseny. Indulás 1884. augusztus hó 3-án délután 3 órakor. Díjak: Elsőnek egyl. ezüst érem. Másodiknak egyl. bronz érem. Pályabíró: Jankovics Aurel. Versenybíró: Id. Vojnits Sándor.

Ezen versenyben részt vesznek:

1. S z i e b e n b u r g e r K á r o l y „a szabadkai tornaegylet” tagja, veres sapka. 2. M i l a s s i n A n d o r fehér kék sapka. 3. L i p o z s e n e s i e s J e n ő, egyl. sapka. 4. M i l a s s i n S á n d o r kék veres sapka. 5. S c h n i e r G y ö r g y fehér sapka. 6. S c h a l l e r M ó r sárga sapka. 7. B e r g e r V i l m o s egyl. sapka. 8. Z o l d i K á r o l y fehérsárga sapka. 9. V é c s e i S á m u e l kék sapka. 10. S c o s s a Z o l t á n veresfehér sapka. 11. F h i l l i p o v i t s E m i l a „B. v. e.” tagja, fehér sapka.

Közönség köréből.*)

A „Szabadság” múlt 30-ik számában a nyiltéri rovatban közölt **figyelmi választmányi** ülés iktatását Toth Sándor ügyében — elolvastva, kinos hatást gyakorolt reánk:

Nekünk Toth úr személyéhez és viselkedéséhez semmi közünk. annak bírákodásába nem is becsatlakozunk, de igen is minden városi polgári megbotrányozhatik oly dolgok felett, melyek az igazsággal ellentétben állanak.

A figyelmi bizottság az eléggé odiosus ügyben hozott ítéletének azon indoklását, hogy Toth Sándor 34 (??) évi kifogástalan (!?) hivataloskodásával szemben s. a. t. azon közönség elbírálására bizzuk kik azt jól tudják és ismerik — a figyelmi bizottság előadójának pedig ajánljuk jövőre hitelteléseiben informáltassá magát nehogy a bírák valják szegényét. — Kár volt az ítéletet megnevelni apellálni.

Többen.

Irodalom.

A fővárosi sajtó és a legmagasabb hatóságok megelégedéssel fogadták a „Magyar Közigazgatás” eddigi számait. A lap elé tűzött irány már is feltűnő érdekesség kellett, ennek bővebb körvonalozására hívja fel a szerkesztőt, egy magas állású közigazgatási tisztviselő. Közsegek, városok, tisztviselők, bizottsági tagok, kasinók keresték meg a kiadóhivatalt mutatvány-számokért. Elméleti és gyakorlati cikkeknek mindenki hasznát veheti. A bizottsági tagok körében élénk mozgalmak indult meg a lap támogatására. A lap szűk kerete dacára az egész magyar közigazgatási élet hű képét nyújtja tartalmas rövidségben. abban a helyzetben van, hogy felsőbb hatóságok elvi jelentőségű határozatokat, szabályrendeleteket első forrásból hoz. A felülvizelési hatóság körébe vágó intézkedések közlése a gazdára nézve is nélkülözhetetlen teszik. De nem beszélünk többlet, a ki meg akar állításának igazságáról győződni, forduljon mutatványszámért a kiadóhivatalhoz: Budapest, kigyó-utca 8. Előfizetési ára: Egész évre 6 forint, felévre 3 forint, évszámra 1 forint 50 krajcár.

Törvénytörési csarnok.

(Curiai határozat.)

Budai-Szalay sajtóper végbefejezést nyelve, a külön fuzetben kiadott végtárgyalásnak kiegészítéséül közöljük a pár nap előtt érkezett Curiai határozatot.

„Ö Felseje Király nevében!

A magyar kir. Curia mint sajtóügyi semmisítőszék. dr. Nagy Dezso ügyvéd által képviselt Budai József magánvádlónak Buchwald Lázár ügyvéd által képviselt Szalay A. László ellen a „Szabadság” cz. hírlap 1884.

*) E rovat alattiak díjmentesen közöltetnek. Szerk.

Évi február 3-án megjelent 5. számának helyi hírek rovatában „a megbotrányított városi képviselő” bekezdéssel közölt közleményben foglaltak által elkövetett rágalmas, illetve becsületsértés miatt indított sajtóvétségi ügyét, melyben a budapesti kir. trvszék mint esküdtzéki sajtóbíró 1884. évi június 9-én, 1851 sz. a. hozott ítéletével vadított az elene emelt vád alól felmentette, magánvádlót pedig a felmentett vádlott részére 56 forint 48 krajcár eljárási költség és tanudjak fejében pedig 428 forint 12 krajcár elmarasztalta, a magánvádló 1884. évi június 10-én 18779 sz. a. benyújtott semmisségi panasz folytán 1884. évi június 9. napján tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott: a semmisségi panasz elvetetik, indokok: az, hogy a vádlott és védője előadásai között azon állítások által, hogy a magánvádló Szabadkán a népközből és az iparos cassinóból kitiltatott, és hogy megvetett, minden jobb társaságból kirekesztett ember, az esküdtteket befolyásolták; — semmisségi okot nem szolgáltat, mert a végtárgyalásról vezetett jóny szerint a védelem mindazok előterjesztésében, mi az eljárás tárgyát képező ügygyel kapcsolatban nem áll, elnökileg megakadályoztatott, és mert a védelem részéről tett — fentebb jelzett — egyszerű állításokra nézve a magánvádló nyilatkozatának megítélésében nem akadályoztatott; s végre mert az, hogy mi és miként hatott az esküdttek meggyőződésére, bírálat vagy semmisségi panasz tárgyát nem képezheti, a semmisségi panasz indoklására felhozott azon körülmény pedig, hogy vádlott a tárgyalás folyamán általa 5. sz. a. becsatolt polgármesteri bizonyítványról azt állította volna, hogy azzal a magánvádló által bemutatott érkező bizonyítványok visszavonattak, semmisségi okul már azért sem szolgálhat, mert ezen állítás a tárgyalási jegyzőkönyv tartalma szerint alappal nem bír, e szerint ugyanis, midőn a bizonyítványra magánvádló azt nyilatkoztatta, hogy az csupán adótervezést tünteti ki, a vádlott részéről csak annyi választatott, hogy azt a vádló által sértőnek vett egyik állítás valóságának bebizonyítása végett kívánja felolvastatni. Vegre az sem szolgál semmisségi okul, hogy a védelem részéről a tárgyaláson 6 sz. a. bemutatott „Szabadság” cz. lapban közölt, és a védelem részéről egész terjedelmében felolvasatni kért nyilatkozatnak a magánvádló részéről kijelölt részleges felolvasatása megtagadtatott; mert az új szab. 53. §-a csak a vizsgálati irományok egyes pontjait rendeli a bírák, esküdttek, közvadász, vagy a védő kívánságára felolvasandónak, a vádlott által a tárgyalás folyamán bemutatott lap pedig vizsgálati irományt nem képez, és különben is az abban közölt nyilatkozat kiadott magánsemmisítőszék előtt csak tényleg vallomás által szolgáltatott bizonyítékot. Budapest, 1884. évi július 9. napján.

Mihajlovics Miklós s. k.

Paiss Ádám s. k.

CSARNOK.

A halandóság viszonyai Szabadkán 1880—83-ban.

Írta: VÁLIERNŐ.

(Folytatás.)

Ezek közül a tuberculosust említjük első helyen, mint a melynél legnagyobb a differencia Szabadka és Budapest között. Szabadkán átlag 11.2% halt el ebben, Budapest pedig 24.2% azaz kétszerese amannak. Szabadkán az e bajban elhaltak száma a többi provinciális városokhoz képest nagyon mondható, ha tekintetben vesszük, hogy Szabadka 60 ezrenyi lakosságának csak egy nagyobb része lakja az annyi is terjedelmes várost, míg a kisebb rész állandóan a tanyákra tartozkodik; tekintve továbbá, hogy a városi lakosság is jórészt földműveléssel foglalkozik, valóban esodlni lehet ama nagy százalékot, melylyel adoznak Szabadkán a tuberculosusnak.

A tüdőbóli szintén a nagy városoknak ellensége. Szabadkán 4 év alatt átlag 2.3% halt el ebben, míg Budapest 10.2%.

A légzőszervi bajok közül még a diphteritist, anginat és a hökhrutot említjük meg. A diphteritis köztudomás szerint a provincián több áldozatot kíván, mint a fővárosokban, ezt akadatolni lehet avval, hogy a provincián inkább elhanyagolják a bajt, a desinfectio pedig legtöbb esetben elmaradt, mert hivatalos egyéneknek csak későn jutnak már tudomásukra az esetek. Diphteritiában meghalt az összes halottak közül 1880-ban 3.6, 1881-ben 1.6, 1882-ben 4 és 1883-ban 2.2%; átlagban tehát évenként 2.7%; Budapestben ellenben ennek tele, ú. m. 1.2%.

Torokgyógyban a négy év alatt átlag 3.2% halt el, meghaladva újból Budapestet is.

Szabadka és Budapest között a legnagyobb differencia a légzőszervi bajok közül a hökhrutnál van. Szabadkán ez átlag 3.4% volt, Budapestben csak 0.5%, tehát hatszor nagyobb volt a halandóság amott mint az ország fővárosában! A maximum 1880-ban volt 4.3% al, a minimum 1883-ban 2.3% al. Budapestben ugyanekkor a minimum csak 0.3%-ot tett ki!

A fertőző betegségek közül valamennyinél magasabb átlagot találtunk mint volt az Budapestben; az ok talán abban rejlik, hogy — miként már fentebb is említem — a provincián nem lehet eléggé ellenőrizni a fertőző köröket, maguk a kórházak pedig szűkek, s nincsenek is arra berendezve, hogy pl. az epidemie főlépő gyermekbetegségek idején a betegeket befogadjatnánk.

A hagymáz a lefolyt négy év alatt nem igen emelkedett magas százalékra; az átlag Szabadkán 2.4%, Budapestben 1.9%; csupán 1881-ben látunk feltűnő emelkedést, midőn is 3.2%-a az összes elhunytaknak ebben múlt ki! Már magában a tény is, hogy Szabadkán mint provinciális városban nagyobb % hal el ebben, mint az ország fővárosában, mindenesetre feltűnő körülmény; fővárosokban, hol úgy a talaj, mint az ivóvíz s lakáviszonyok inkább ütözkönek a hygienia követelményeibe a typhus is több áldozatot szokott kívánni, mint a pro-

vincián. Szabadkánál ez fordítva van. Manapság már senkinek tagadja, hogy a fenti okoknak nagy befolyása van a typhus előjövatalára; Szabadka főleg a talajra meg ivóvízre vonatkozólag igen sok kívánni valót hagy fenn; közeve szabályszerűleg csatornázza csak kevés utca van még, de ha tekintjük, hogy mindezek ellenében egy nagy terjedelmű város áll, hol tehát a lakosság nem kénytelen összezsúfolva élni, továbbá hogy a lakosság egy része csaknem állandóan a tanyákra tartozkodik, úgy a nagy typhushalandóságot sehoggy sem tudjuk kimagyarázni.

A himlő normális viszonyok között az összhalandóságnak 0.5—1.0%-át teszi; ettől eltérőleg éveinkben úgy Szabadkán mint Budapestben is 2.6%-ot találtunk Szabadkán 1880-ban szokatlan magasra rugott fel a szám, 4.2%-ra! ehhez közel áll Budapest 1881-ben az 0.38%-ával. Szabadkán a himlő a két utolsó évben egyetlen (?) áldozatot sem kívánt; mindenesetre feltűnőnek kell tartanunk, mert ép ekkora esett az 1882-iki nagy halandóság is, pedig ekkor minden hozzájárult a magas százalék létrehozásában. — E helyt kell egy szersmind megemlítenem, hogy a variolában megbetegedetteknek körülbelül 300/0-a hűnyt el, továbbá hogy az elhunytaknak csak mintegy 3.2%-a volt beoltva. Csak elismeréssel lehet szólni úgy Szabadka, mint egész Bács-megye áldozatkészégéről, melylyel a véd-himlőoltások körül fáradoztak; magában a megyében évenként 20—25 ezer egyén részesült védhimlőoltásban; 1880-ban pl. mikor a himlő annyira pusztított szerte az országban, Bács-megyében 26 ezer egyén lett beoltva, Szabadkán 2358 lélek, azaz: minden 76.2-ik lakos részesült védhimlőoltásban! Ugyanez évben Budapestben csak 1734 oltás végezettett.

Ugy a puerperális láz mint a septicemia Szabadkán relatív magas % al bírnak. A 4 év alatt átlag 0.90% halt el előbbiben, septicemiában pedig 0.80% Tiszában levő mindkettő aetiologiájával könnyű megfajteni e nagy halandósági százalékot. Amazt az általánosan divatban levő jó praxissal örvendő bábasszonyok s kuruzlónők idejé el, ezt a nép tanulatlansága, gondatlansága.

A kanyaró 1880-ban lépett fel epidemice, s a meghaltak 8.50%-a e bajban hűnyt el! a második fellépe. 2.30%-kal 1882-re jutott. — A vörhenynél minden 4—5-ik évben megújuló epidemia úgy látszik 1882-re jutott. Meghalt benne ez évben 429 egyén, mi 15.20%-nak felel meg. E fertőző kór ez évben valamennyi között a legtöbb áldozatot kívánt. Csupán tájékozás kedvéért említem meg, hogy az elhaltaknak mintegy 25 százaléka a tanyákról került ki.

A bélfurug mind a négy évben a budapestiekénél kevesebb áldozatot kívánt; így még ez Budapestben átlag 9.1 százalékat tett, Szabadkán a maximum 1880-ban volt 9.9 százalékkal, a minimum 1882-ben 3.2 százalékkal. Hogy a fővárosban e kór nagyobb százalékkal járul az általános halandósághoz, az könnyen magyarázható; úgy a fővárosoknak romlott légköre, a nyáron uralgó ropant hőség, valamint a mesterségesen készült rossz tej — a kicsi-

V. Csolnak versenyek. Távolság 500 m. Résztvehet minden a palicsi tavon használatban lévő négyes egyes evezős és kettős párevezős csolnak. Zárt verseny. Indulás d. u. 3 o. 25 p. Díjak: Első eérkező csolnak tagjainak bronz érmek adatk. Pályabíró: Jankovits Aurel. Versenybíró: Id. Vojnits Sándor.

Ezen versenyben következő hajók vesznek részt:

1. „Adrienne” kettős párevezős belső küllőre épített csolnak, tulajdonosa Kulencsits József. Kormányos: Szekenderovits Simon a Sz. T. E. tagja, veres test, egyleti sapka. Evezősök: a) Janga János a Sz. T. E. tagja, veres test, egyleti sapka. b) Kladek Mihály a Sz. T. E. tagja, veres test, egyleti sapka.

2. „Sólyom” kettős párevezős belső villás, vasladik. Kormányos: Sztójkovits Emila S. T. E. tagja, veres test, fehér váll szalaggal. Evezősök: 1. Scossa Zoltán a Sz. T. E. tagja, egyleti sapka. 2. Vermes Béla a Sz. T. E. tagja, egyleti sapka.

3. „Hattyú” négyes egyes evezős, belső villás vasladik. Kormányos: Sziebenburger Károly a Sz. T. E. tagja, veres test kék váll szallag. — Evezősök: 1. Lipozenecsis Jenő a Sz. T. E. tagja, egyli. sapka. 2. Lázár János a Sz. T. E. tagja, egyleti sapka. 3. Schrier György a Sz. T. E. tagja, egyleti sapka. 4. Ifj. S. Szabó László a Sz. T. E. tagja, egyleti sapka.

A „szegedi csolnakázó egyesület” magán jellegű versenyei. Indulás d. u. 3 ó. 30 p.

Délután 4 órakor a zárt versenypályán.

VI. Bajnoki akadály-verseny. Második vetélkedés a „bajnok” címért. Zárt verseny. Táv: 1000 mtr. 8 akadályval egyenkint 1 mt. magasán. A pálya egyszer körül 225 m. Pályabíró mint vezető: Malachovszky László. Bírák: Lénárd István, Birkás Gyula. A bajnokjelöltség feltétele, hogy a kitűzött távolság feletti 3 p. 32. mpercen belül történjek meg. Díjak. Elsőnek: egyleti ezüst érem, bajnokjelöltség. Másodiknak: egyleti ezüst érem. Harmadiknak: egyleti bronz érem. Ha az eredmény a kitűzött idő alatt nem történik meg, úgy az egyszerű versenynek tekintetik, a bajnokjelöltség elesik, de az ezüst érem kiadatik. A harmadik győzelem díja: egyli. arany érem, serleg, és bajnok cím. (l. 1882. jul. 30. propositiók I. 3. §.) Védő: Wenzel Lajos a szabadkai torna-egylet tagja és ezen egyesület orsz. bajnokjelöltje. sárga kék test, kék sapka.

Kihívók: 1. Juhász Béla a Sz. T. E. tagja, fehér kék test és sapka. 2. Milassin Sándor veres test, sárga vállszallag, kék veres s. 3. Sztójkovits Emil veres test, fehér vállszallag, egyli. sapka. 4. Buljovics Géza veres test, egyli. sapka. 5. Kossa Béla veres test, kék vállszallag, egyli. sapka. 6. Schwanda Gusztáv kék sárga test, fehér sapka. 7. Weisz Sándor szürke test, zöld sapka. 8. Follinus Arpad sárga kék test és sapka. 9. Temesváry Andor veres test, fehér kék vállszallag egyli. sapka.

Távoldobás. Nyílt verseny. Súly 17.5 klgm. Minden versenyzőnek három dobás engedetik, melyek közül az első próbadozás és nem számítatik. Vezető: Gyelmis Gerő. Bíró: Pertich Mihály. Díjak: Elsőnek: egyli. ezüst érem és a „Bácsmegeyi Gazdasági egyesület” kiállítás elnökétől felajánlott ezüst serleg. Másodiknak bronz érem. Dobás után előre lépni nem szabad. Ezen versenyben részt vesznek:

1. Lipozenecsis Jenő a Sz. T. E. tagja, egyli. egyruha. 2. Vermes Nándor a Sz. T. E. tagja, kék test, fehér vállszallag s fehérkék sapka. 3. Weisz Bertalan a Sz. T. E. tagja veres test és sapka. 4. Kladek Mihály a Sz. T. E. tagja, egyli. egyruha, fehér vállszallag. 5. Klein Sándor az „Aradi torna egyesület” tagja, fehér test. 6. Schwanda Gusztáv a „Magyar Ath. C.” tagja, kéksárga test, fehér sapka. 7. Bittermann Andor a Sz. T. E. tagja, vörös sárga test, egyli. sapka. 8. Wenzel Lajos a Sz. T. E. tagja, sárga kék test és kék sapka. 9. Herzede a Sz. T. E. tagja, fehér test, kék vállszallag, egyli. sapka. 10. Orosz Mihály, kékveres test, fekete sapka. 11. Bajsa Vojnics Antal a „Zentai Athleta Club” bajnokjelöltje, sötétkék test és sapka. 12. Ljubomir Stanojevic a „Belgrádi tornaegylet” koszorozott tornásza és Nagy-Szerbia bajnoka (schampion) fehér test, fekete sapka. 13. Raesmány János a „Szabadkai tornaegylet” rendes tagja, veres test egyli. sapka. 14. Szöllösi László veres test, fekete sapka.

VIII. Növendékek sikversenye. Futás 200 méteres síkpályán. E versenyben csak 16 éven alul levő fiúk vehetnek részt. Díjak: Elsőnek: tisztelet ajándék. Másodiknak tisztelet ajándék. Pályabíró mint vezető: Pukovits József. Versenybíró: Dr. Antunovits József.

IX. Bajnoki kardvívás. Második vetélkedés a bajnok címért. Zárt verseny. A mérkőzés sisakban, keztyűvel nélkül egész testre 6 voltra (tousche) megy. Győztes az, ki ellenfelének hamarabb 6 voltot adott. A párok sorshuzás utján állittatnak össze. Minden „volt” után az ellenfél köszönéssel kell megtisztelni, mely egyszersmind a kapott szurás vagy vágást is jelzi. Vezető mint pályabíró: Id. Vojnits Sándor. Versenybírók: Birkás Gyula, Farkas Zsigmond és Osdolay Gábr László. Díjak: Elsőnek: egyli. ezüst érem és bajnokjelöltség. Másodiknak: egyli. ezüst érem. Harmadiknak: egyli. bronz érem. A bajnokjelöltség feltétele, hogy az egyes küzdelem 10 p. tul ne tartson. A harmadik győztes díja: egyli. arany érem, serleg és bajnok cím. (l. 1882. július 30. propositiók I. 4. §.)

Védő: Dr. Vermes Lajos a Sz. T. E. tagja és ezen egylet országos bajnokjelöltje, veres test, fehér hát szallag.

Kihívók: 1. Vermes Nándor veres test, sárga vállszallag. 2. Fellegi Antal veres test, kék vállszallag. 3. Bass Mihály fehér kék test. 4. Osernovits Agenov veres test, sárga vállszallag. 5. Lázits János fehér test, kék vállszallag. 6. Szendy Károly veres test. 7. Kirner Dezső kék sárga test. 8. Vermes Béla veres fekete test. 9. Izecseszkul Leó sárga test. 10. Löw Kálmán fehér test, sárga vállszallag. 11. Wenzel Lajos a Sz. T. E. bajnokjelöltje sárga kék test. 12. Boly Mihály a Nemzeti torna-egyesület koszorozott tagja, veres test, fehér kék vállszallag. 13. Ljubomir Stanojevic a „Belgrádi tornaegylet” viadora és szerb bajnok, fehér test. 14. Weisz Bertalan a Sz. T. E. tagja, veres test, sárga kék vállszallag.

X. Gyaloglás. Távolság 3000 m. sík pályán. Nyílt verseny. Díjak: Elsőnek: egyli. bronz érem és tisztelet ajándék. Másodiknak: egyli. bronz érem. Versenybíró:

nyelnek ez esküdt ellene — stb. mind olyan körülmények, mik a provincián növekvő gyermeknél hasonlíthatatlanul ritkábban okozói a megbetegedésnek s a halálnak.

A göres azonban feltűnően nagy százalékat kivánt; vajjon mily okok járultak hozzá e nagy százalék elérésére, nem merünk ítéletet kockáztatni. Míg Budapesten átlagosan csak 3-4% halt el ebben addig Szabadkán 15-20%, sőt 1883-ban a maximum 18-20%-ra hágott fel.

A vizkor (ascites) eléggé jelentékeny 0/0-kal járult az általános halandósághoz; a 4 év alatt átlag 60% halt el; főleg az 1881- és 1883-iki években hágott magasra ez a halál ok.

Az agkorban (marasmus senilis) elhaltak számában Szabadka és a főváros között nagy differentia van. Míg Budapesten ez a három első évben csak 3-10/0-ot tett ki, a minimum Szabadkán 1882-ben volt 30/0-kal, a maximum 1881-ben 83/0-kal. Hogy e két város adatai ennyire eltérnek egymástól, azt igen természetesen találjuk; mert egy fővárosi ember sokkal inkább küzd az étellel, sokkal nehezebben jut a mindennapi kenyérhez mint a provincia lakói.

foly. köv.

Legujabb!

— Bajmokon tegnap vagyis augusztus hó 1-én esti 6 és fél órakor Repka Dénes községi irnok Tóth Antal ottani vendéglős leányát Juliannát forgó pisztolyal meglötte, azután pedig önmagát lötte agyon. A leány el ugyan de állapota életveszélyes a tettes azonban rögtön meghalt.

— Döme Gyula helyb. törvényszéki iroda tiszt a beregszászi kir. törvényszékhez iroda igazgatóvá nevezetett ki. Üdvözljük.

Nyilttér.}

Nyilatkozat.

A „Bácskai Ellenőr“ f. é. július hó 27-én megjelent 31-ik számában „Diákok garázdálkodása“ című közlemény misticatio. A valódi tényállás következő:

F. é. július hó 19-én a városligetben tartott multság alkalmával a táncz helyiség mellett Gálly György ült egy asztalnál többek társaságában. A társalgás köztük mindig hangosabban, majd lármázóvá fejlődvén, Vermes Béla, rendező tag, hozzájuk ment és Gállfit rendre utasította. Ez alkalmából élénk vita fejlődvén ki közöttük, több rendezőnek eredménytelen közbelépése után Vojnits Oszkár és ifj. Vojnits Sándor rendezők is, kötelességüket teljesítendők a zaj helyére siettek és Vojnits Oszkár Gállfit erőlesen rendre utasította. Gállfit

sértőleg felelt, mire Vojnits Oszkár sétapálcajával érintette, ifj. Vojnits Sándor pedig Gállfit, nehogy még több botrányt idézhessen elő testvére elől eltávolította. Ezután mindhárom rendező vissza a tánczó helyiségbe távozott, s az egész kellemetlen esemény ezzel véget ért.

Az alább közölt két nyilatkozatból a nagy közönség megvonhatja ítéletét azon czikkre vonatkozólag, a mely a valósággal annyira ellenkezően jelent meg azon lapban, a mely lapnak szerkesztője az eseménynek elejétől végéig tanuja volt.

Ezen nyilatkozatunk által egyuttal egész indignációval utasítva vissza a „Bácskai Ellenőr“ „Diákok garázdálkodása“ című közleményének tisztességtelen és valótlan kitékadásait, az ügy páratlan megítélését a nagy közönségre bizván, részünkről a Bácskai Ellenőr czikközéjével ezennel végleg leszámoltunk.

Vojnits Oszkár sk.
Vermes Béla sk.
ifj. Vojnits Sándor sk.

Nyilatkozat.

Alulírottak Vojnits Oszkár úr felkérésére a „Bácskai Ellenőr“ f. é. július hó 27. számában „Diákok garázdálkodása“ című közleményre vonatkozólag kijelentjük mint jelen volt szem-és fültanuk, hogy Vojnits Oszkár senki sem üldözte és ő senki elől nem menekült és a czikkben jelzett ütés után V. O. zavartalanul távozott a táncz helyiségbe. Ennél fogva a fent hivatkozott czikk a valóságnak meg nem felel.

Szabadkán 1884. július hó 28-án

Szilágyi hadnagy sk.
Lisznyai Tihamér sk.
Szepeffy es. k. husz. hadnagy sk.

Nyilatkozat.

A „Bácskai Ellenőr“ f. é. 31-ik számának hirovatában a „Garázdálkodó diákok“ című közleményben foglalt és személyemre vonatkozó amaz állítás-, mintha én Vojnits Oszkár urat kergettem volna, valótlan.

Kelt Szabadkán 1884. évi július hó 28-án.

Kulucsits József s. k.

Nyilatkozat.

A „Bácskai Ellenőr“ című lap mult számában antisemita henezegés cím alatt tett közzé rólam egy cikket a melyben állítja hogy én a bárány vendéglőben a zsidóságot szidalmaztam, nagyon tévesen lett a fent nevezett lap szerkesztősége informálva a dologról, mert ott zsidóságról szó sem volt csak zsidórol és pedig egy illetem nem ismerő zsidó lett rendre utasítva.

Vojnics Máté

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőseget a Szerk.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:

SZALAY LÁSZLÓ A.

HIRDETÉSEK.

A Csöndes J. Ferencz-féle nyilv. jogu

Tan s nevelő

intézet

Sopronban

f. é. szept. hó 4-én huszonegyedik tanévét kezdi. Az intézet, melyben gymn. VI, reált. IV. és elemi IV osztály van, a győr tan. kerületi kir. főigazgatóság felügyelete alatt áll; bizonyítványai államérvényesek.

Bővebb felvilágosítást ad az igazgatóság.

Kiadó lakások.

Sároi Szabó László házában 3 utcai és udvari szoba, konyha, éléskamra pineze fás-kamra szükség esetén egyéb mellék helyiségekkel ellátott lakás 1884 évi október 1-től bérbeadó.

Szalay László ügyvéd jelenlegi iroda és lakhelyiség 1884 otober. 24-től szintén bérbeadó.

Ertesítést ad

Szalay

ügyvéd.

Helyben!

Harangozó Ernő

könyv kötetében egy jó házból való fiú tanonczul azonnal felvétetik.

Farkas József. Pályabíró: Piukovits János. A futás tiltva van, kétszeri megintés disqualificationt von maga után. A járás minden neme megvan engedve. Ezen versenyben részt vesznek 1. Sztójkovits Emil a Sz. T. E. tagja veres test, fehér veres vállszallag egyleti sapka. 2. Juhász Béla fehér kék test, fehér kék sapka. 3. Fellegi Antal veres test, fehér sapka. 4. Milassin Sándor veres test, sárga vállszallag, kék veres sapka. 5. Milassin Andor veres test, fehér sapka. 6. Bulyovcsics Géza veres test, egyli. sapka. 7. Janiga János veres test, fehér kék vállszallag, egyli. sapka. 8. Kóssa Béla veres test, fehér vállszallag, egyli. sapka. 9. Stern Salamon veres test, kék sapka. 10. Abrasits Antal veres test. 11. Izecseszkul Leó sárga test és sapka. 12. Bittermann Andor veres sárga test, egyli. sapka. 13. Weisz Sándor sűrű test, zöld sapka. 14. Vécsei Sámuel fehér kék test, egyleti sapka. 15. Balogh Dezső a budapesti vasparipa egyesület (előre) tagja, veres kék test, sárga sapka. 16. Orosz Mihály kék veres test, sűrű sapka. 17. Phillipovich Emil a „Budapesti vasparipa egyesület“ tagja, veres fehér test és fehér sapka.

XI. Viadori tornaversenyek.

A) Viadori ugróversenyek. Nyílt verseny. Távolugrás, magasugrás és rudugrás magasba. Győztes az, ki legalább két ugró versenyben a legnagyobb eredményt képes felmutatni. Díjak: Elsőnek: egyli. ezüst érem (l. 1884. jun. 29. prop. III. 2. §.) viador cím, „Herkules díj“ mint tisztelet ajándék. adja a „Herkules“ testgyakorlati közlöny szerkesztősége. Másodiknak: egyli. bronz érem.

1. Juhász Béla a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, fehérkék test, fehérkék sapka. 2. Milassin Andor a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, veres test, fehér sapka. 3. Lipozenicsics Jenő a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, veres ing, egyli. sapka. 4. Ifj. S. Szabó László a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, veres test, egyli. sapka. 5. Fellegi Antal a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, veres test, kék vállszallag, fehér sapka. 6. Wenczel Lajos a Sz. T. E. országos bajnokjelöltje, sárga kék test, és kék sapka. 7. Fónagy József a „Szegedi tornaegylet“ tagja, e. egyenruha. 8. Vermes Nándor a Sz. T. E. tagja, kék test, fehér vállszallag és fehérkék sapka. 9. Frey Mihály, fehér test, kék sapka. 10. Bély Mihály a „Nemzeti tornaegylet“ tagja egyli. egyenruha.

B) Korlát és nyújtó versenytornázás. Az előirt versenygyakorlatok csak a versenytornázás napján nyilváníthatnak ki. Zárt verseny. Díjak: Elsőnek: egyli. ezüst érem és viador cím (l. 1884. jun. 29. propo-sitiókat III. 2. §.) Másodiknak: egyli. bronz érem. Ezen versenyben részt vesznek:

1. Lipozenicsics Jenő a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, vers ing, egyli. sapka. 2. Ifj. S. Szabó László a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, veres test, kék vállszallag, egyli. sapka. 3. Bulyovcsics Géza a „Szabadkai tornaegylet“ tagja, veres test, egyli. sapka. 4. Fónagy József a „Szegedi tornaegylet“ tagja, egyli. öltözet. 5. Vermes Lajos a Sz. T. E. tagja, sárga kék test és sapka. 6. Vermes Nándor a Sz. T. E. tagja kék test, fehér vállszallag és fehérkék sapka. 7. Moser György a „Budapesti tornaegylet“ tagja, egyli. egyenruha. 8. Bély Mihály a „Nemzeti tornaegylet“ tagja, egyli. egyenruha.

C) Műtornázás szabadon felállított amerikai nyújtó. A helyszínen jelentkezők tetszőszerinti gyakorlatokat végeznek és pedig következő sorozat szerint: a) gyakorlatok függőben. b) felhuzódások, felvetődések. c) fellendülések. d) felbillenések és támaszba lendülések. e) óriási kelek és átugrások.

XII. Birkózás. Nyílt verseny. Díjak: Elsőnek: egyli. ezüst érem és tisztelet ajándék. Másodiknak bronz érem. Jelentkezések a helyszínen is elfogadhatnak.

XIII. Vigasz verseny. Futás sikkpályán. Távolág 100 m. Tiszteletdíjat maguk a tagok adják.

Este: 8 órakor társas vacsora (előre jelentkezhetni Wentzel Lajos, Vasvári Antal és Hakker Adolf uraknál.) 10 órakor tánczvizsgalom. Az egyes versenyek között alkalmi darabok adatnak elő a népszenekar által. Jegy árak. Első osztályú ülőhely 1 frt. Másod osztályú ülőhely 80 kr. Első osztályú állóhely 40 kr. Másodosztályú állóhely 20 kr. Tánczvizgalmi jegy 1 frt. Hid és uszoda jegy 20 kr. Plaque-jegy ára 5 frt. Gyep-jegy ára 3 frt.

Jegyek előre válthatók Vasvári Antal, Hakker Adolf és Kammerer Mihály uraknál valamint versenynapján Palicson a zárt versenyterén.

Vonat indulás.

Szabadkáról — Palicsra,

„ „

„ „

„ „

Palicsról — Szabadkára

„ „

„ „

„ „

délelőtt
6 óra 30 p. rendes vonat.
10 órakor külön vonat.
délután
2 óra 30 p. rendes.
éjjel
8 órakor rendes.
1 óra 40 p. külön.
4 ó. 50 p. rendes.